

Huỳnh long Trị

Lời mở đầu: Nghe tin anh Bùi hữu Tiên qua đời tôi vội viết vài hàng này để kể lại lần gặp gỡ đầu tiên và những chuyến đi công tác chung với anh trong những năm 1970, 71 và 72 để tưởng nhớ đến anh và đặc biệt để tặng chị Bạch Vân, hiền thê của anh Tiên.

Năm 1963 tôi làm việc tại Tổng Nha Điện Địa được 1 năm. Tình hình tại Sài Gòn và nhất là tại Huế rất bất an. Ông Nguyễn xuân Khương, Tổng Giám Đốc Điện Địa được bổ nhiệm vào chức vụ Đại Biểu Chánh Phủ vùng I, trụ sở tại Huế. Tôi nghe tin anh Tiên, đương kiêm trưởng ty Điện Địa Thừa Thiên, được ông Khương bổ nhiệm vào chức vụ Đồng lý văn phòng cho ông ấy.

Rồi biến cố 1-11-1963 xảy ra, Tổng thống Ngô đình Diệm bị đảo chánh. Ông Khương không còn làm Đại Biểu Chánh Phủ và Tổng Giám Đốc nữa. Tôi nghe tin anh Tiên phải nhập ngũ. Tôi chỉ nghe tên anh thôi và chưa bao giờ gặp anh. Nếu tôi không lầm, anh tốt nghiệp năm 58, trước tôi 4 khóa.

Năm 1965 tôi nhập ngũ và sau khi tốt nghiệp trường Công Binh tôi về làm việc tại bộ tham mưu Liên Đoàn 40 Công Binh Chiến Đấu tại Cần Thơ. Năm 1967 tôi đi họp tại Cục Công Binh tại Sài Gòn. Trong giờ nghỉ giải lao tôi thấy một trung úy mang tên Tiên. Tôi nói trong bụng : "Chắc là anh Bùi hữu Tiên rồi.". Anh ấy là một người mập mạp, vạm vỡ, tướng làm lớn. Lần đầu tiên tôi mới gặp anh. Tôi bèn đến làm quen với anh. Được anh tâm sự cho biết anh là Trưởng Phòng 3 của bộ tham mưu Liên Đoàn 20 Công Binh Chiến Đấu tại Pleiku. Thì ra anh bị "đày" lên đây. Anh nói anh an phận ở Pleiku.

Ở cư xá sĩ quan, đi làm ngày 2 buổi, lái xe jeep đưa vợ đi dạy học ở trường gần đó.

Đến năm 1970 tôi cũng như anh em kỹ sư và cán sự ngành điện địa trong quân đội được biệt phái về Tổng Nha Điện Địa để thi hành chương trình "Người cày có ruộng". Trước Tết Nguyên Đán năm đó vài ngày tôi đến trình diện ông Chủ Sự phòng nhân viên. Ông cho biết : "Tổng Nha có Tổng Giám Đốc mới: ông Bùi hữu Tiên, và ông Tổng Giám Đốc cho phép anh em biệt phái từ quân đội về nghỉ Tết 1 tuần".

Trình Nguyễn Phước

Sau Tết tôi vào Tổng Nha đi làm vài tuần thì được anh gọi lên cho tôi biết sẽ bổ nhiệm tôi vào chức vụ Chánh Sự Vụ Sở Phân Phối Điện Địa thuộc Nha Cải Cách Điện Địa. Làm việc tại đó không đầy 2 tháng thì được anh mời lên. Anh cho tôi biết Bộ Phát Triển Nông Nghiệp và Điện Địa (bộ Canh Nông được đổi tên lại như vậy, và Tổng Nha Điện Địa thuộc bộ này) đang tìm một kỹ sư ngành điện địa để bổ nhiệm vào chức vụ chuyên viên, làm việc dưới quyền trực tiếp của ông Phụ Tá Tổng Trưởng. Chức

vụ này được xếp ngang hàng với Giám Đốc. Anh đề nghị tôi vào chức vụ này, và " Như vậy là được thăng chức rồi đó " anh nói với tôi như vậy. Tôi thấy có 2 chuyện cũng ngộ về anh. Anh nói chuyện với tôi thay vì xưng là tôi, anh xưng là Tiễn. Mặc dầu anh là người Huế anh nói chuyện với tôi bằng giọng Sài Gòn còn với người đồng hương thì anh nói giọng Huế, (đang nói chuyện với tôi thì điện thoại reo, anh bắt lên nghe và xô một tràng giọng Huế). Cũng hay!.

Trình Nguyễn Phước

Rồi tôi lên bộ làm chuyên viên dưới quyền trực tiếp của ông Nguyễn thành Qui, Phụ Tá Tổng Trưởng. Tôi tưởng ít có dịp gặp lại anh. Không ngờ tôi gặp lại anh khá thường xuyên.

Trong lúc thi hành chương trình "Người cày có ruộng" trung ương phải đi xuống tận địa phương để đồn đốc nơi đây cấp phát ruộng cho các nông dân đứng như chỉ tiêu được đề ra. Do đó mỗi 2 tuần một phái đoàn trung ương gồm có ông Phụ Tá Tổng Trưởng, ông Tổng Giám Đốc Điền Địa, cố vấn Mỹ của Usaid và tôi đi đến tất cả các tỉnh của miền châu thổ sông Cửu Long. Nhiệm vụ của tôi là làm biên bản những buổi họp với các tỉnh trưởng và khi về viết văn thư xác nhận gửi các tỉnh. Phái đoàn đi bằng máy bay Air America của USAID. Máy bay này là loại máy bay 2 động cơ có 8 chỗ ngồi và phi công người Mỹ. Máy bay chỉ chở phái đoàn chứ không ai khác. Chúng tôi khởi hành từ 8 giờ sáng đến nơi khoảng 9,10 giờ, làm việc đến 4, 5 giờ chiều trở về , máy bay chờ đó chờ về Sài Gòn. Đi như

vậy không phải là không nguy hiểm. Máy ông du kích ở dưới bắn lên vài viên là máy bay cũng rớt. May là chuyện này không xảy ra. Đa số các phi trường thuộc loại dã chiến. Phi công phải tự tìm lấy. Một lần đi Rạch giá, phi công tìm không ra phi trường. Rạch giá nằm gần biển, nên máy bay ra biển rồi bay vào đất liền, mấy vòng luôn. Tôi còn nhớ anh Tiễn nói: "Đừng có đáp xuống biển nghe ông".

Lần khác đi Châu Đốc, phi công cũng lái mấy vòng tìm phi trường. Lần này không có biển nên anh Tiễn nói: " Đừng có đáp xuống ruộng nghe ông". Một lần khác trên đường từ Long Xuyên về Saigon, máy bay bay ngang một trận mưa khá lớn, sấm sét quá chừng. Chúng tôi mong cho máy bay mau đến Saigon an toàn, anh Tiễn nói với ông phụ tá: "Lần sau mình về sớm hơn ông phụ tá, chiều hay mưa quá". Đa số các tỉnh đón tiếp chúng tôi rất nồng hậu. Trưa nào các ông Tỉnh Trưởng cũng đãi ~~chúng~~ ~~tôi~~ một bữa ăn thịnh soạn tại tư dinh. Đi tới xã thì có xã căng biểu ngữ " Chào mừng ông Phụ tá Tổng Trưởng và phái đoàn". Có xã còn tặng cho ~~chúng~~ ~~tôi~~ mỗi người một bao nhỏ đầy trái cây địa phương như: xoài, mận, ổi xá lị. Anh Tiễn nói: "Kỳ này đi không lỗ vốn ông Phụ Tá". Lần đi Cần thơ, USAID không cấp máy bay riêng cho phái đoàn mà bảo chúng tôi phải đi bằng máy bay lớn C.30 đi chung với những hành khách khác. Ông Qui không hài lòng nhưng rồi cũng phải đi. Hôm đó chúng tôi đi chung với ông Tổng Trưởng Bộ Y Tế và phái đoàn hơn một chục người. Thấy vậy anh Tiễn nói với ông Phụ Tá: "Ông Tổng Trưởng cũng phải đi máy bay này nữa đó ông Phụ Tá".

Rồi chúng tôi cũng có đi ra Huế, Quảng Trị và Đà Nẵng nữa. Thật ra luật "Người cày có ruộng" ảnh hưởng rất ít tại các tỉnh miền Trung. Sở dĩ chúng tôi đi ra ngoài đó là để tìm hiểu về công điền ở đấy. Theo luật này thì công điền cũng bị truất hữu luôn. Các xã ở miền Nam cũng phản đối việc này lắm, nhưng không làm được gì khác hơn. Còn công điền ở miền Trung khác hẳn miền Nam. Ruộng của xã được chia đều cho tất cả dân trong xã , mỗi người một phần, muốn làm gì thì làm. Phái

đoàn được địa phương thuyết trình như vậy. Cho nên công điền ngoài Trung không bị truat hữu như trong Nam. Tôi nhớ kỳ đi đó anh Tiễn đem theo một vali đầy quà cáp. Ông Phụ Tá nói: "Đi công tác lần này ông Tổng Giám Đốc hao bộn". Anh Tiễn nói: "Không làm sao khác hơn được ông Phụ Tá". Sau khi làm việc với tỉnh xong anh hướng dẫn ông Phụ Tá và tôi đi xem thành nội và chùa Linh Mục tại Huế, vì không có thì giờ nhiều cho nên chúng tôi không có đi xem các lăng tẩm. Sau đó chúng tôi đi bằng xe ra Quảng Trị. Chúng tôi chạy trên xa lộ Huế-Quảng trị. Tôi không ngờ vài tháng sau xa lộ này đi vào lịch sử với cái tên "Đại Lộ Kinh Hoàng" trong "Mùa Hè Đỏ Lửa". Tỉnh Quảng Trị là tỉnh tuyến đầu của Việt Nam Cộng Hòa. Ông Tỉnh Trưởng đưa chúng tôi xem cầu lịch sử "Hiền Lương" và sông Bến Hải. Trở về Huế chúng tôi vào Đà Nẵng được anh Phan Ngật, Trưởng Ty Điền Địa, đón tiếp nồng hậu. Anh đưa chúng tôi đi xem bãi biển cát vàng Đà Nẵng với những cây dương cao ngút, khác hẳn bãi biển Vũng tàu.

Trình Nguyễn Phước

Rồi chương trình "Người cày có ruộng" chấm dứt. Tôi không có dịp đi công tác chung với anh nữa. Tôi cũng xin kể trường hợp vợ tôi gặp chị Tiễn sau biên cố 30-4-1975 rất ngộ. Nhờ vậy tôi được biết thêm tin tức về anh. Nhân dịp dự tiệc cưới của đồng nghiệp Phạm văn Đại tại Sài Gòn, vợ chồng tôi ngồi chung bàn với anh chị Tiễn, nhưng không gần. Tôi nói nhỏ với vợ tôi: "Ông bà Tổng Giám Đốc Điền Địa đó". Nhờ đó vợ tôi biết được chị Tiễn. Thời

Việt Nam Cộng Hòa vợ tôi là cô giáo dạy tại trường tiểu học Ngô tùng Châu quận 2 Saigon. Một hôm trường Hoàng thụy Năm tổ chức dạy mẫu cho các trường khác xem. Vợ tôi hôm đó có tham dự buổi dạy mẫu đó, thấy chị Tiễn đi tới lui trong ban tổ chức. Thì ra chị dạy học tại trường này. Vợ tôi nói với bà Phụ Tá Hiệu Trưởng: "Bà Tổng Giám Đốc Điền Địa kìa". Vợ tôi không có nói chuyện với chị. Rồi biên cố 30-4-1975 xảy đến, tôi kẹt bên Hòa Lan. Vợ tôi vẫn tiếp tục đi dạy. Một hôm các giáo viên đi học tập chánh trị tại trường tiểu học Đinh tiên Hoàng, tình cờ chị Tiễn và vợ tôi cùng chung một tổ. Vợ tôi làm quen và hỏi thăm anh thì được biết anh đang đi "học tập".

Năm 1981 tôi có gặp anh Võ văn Nhơn, Tổng Giám Đốc Điền Địa trước anh. Anh Nhơn cũng định cư ở Hòa Lan cho tôi biết anh bị kẹt lại Việt Nam vào giờ chót.

Lời kết: Có cảm tình với anh hay không, đồng ý với phương thức làm việc với anh hay không, kỹ sư Bùi hữu Tiễn, với cương vị Tổng Giám Đốc Điền Địa, đã đóng góp một phần không nhỏ vào sự thành công của chương trình cải cách ruộng đất quy mô được gọi là chương trình "Người cày có ruộng". Như vậy, dầu muốn dầu không, tên anh đã đi vào lịch sử của ngành điền địa, và nhứt là trong thời gian vàng son của ngành này.

Enschede, hè 2007